

Jonas Kubilius

Matematikos mokslų daktaras, profesorius, visuomenės veikėjas, ilgametis Vilniaus universiteto rektorius. Gimė 1921-07-27 Fermų kaime, Jurbarko rajone. Mirė 2011-10-30, palaidotas Vilniuje, Antakalnio kapinėse.

1940 m. baigė Raseinių gimnaziją, 1946 m. – Vilniaus universitetą, 1948–1951 m. – Leningrado Andrejaus Ždanovo universiteto aspirantūrą. 1951 m. įgijo matematikos mokslų kandidato, 1957 m. – matematikos mokslų daktaro laipsnį. Svarbiausias tikimybinės skaičių teorijos ciklo darbas „Tikimybių metodai skaičių teorijoje“ 1958 m. įvertintas Lietuvos TSR mokslo premija. Tai pirmoji Lietuvos istorijoje matematikos monografija.

1958–1990 m. – Vilniaus universiteto rektorius, 1958–1992 m. – Tikimybių teorijos ir skaičių teorijos katedros vedėjas; profesorius (1960). 1952–1962 m. taip pat dirbo Fizikos ir technikos institute (nuo 1956 m. reorganizuotas į Fizikos ir matematikos institutą), 1956–1958 m. – direktoriaus pavaduotojas ir Matematikos sektoriaus vadovas. 1962 m. išrinktas Lietuvos mokslų akademijos tikroju nariu ir LMA prezidiumo nariu (1962–1992). Lietuvos matematikų draugijos (nuo 1962) kūrėjas ir valdybos pirmininkas, „Lietuvos matematikos rinkinio“ (nuo 1961) vienas organizatorių ir vyriausiasis redaktorius (nuo 1989). Skaitė paskaitas daugelyje pasaulio mokslo centrų. 1958–1989 m. – Lietuvos komunistų partijos centro komiteto narys, 1990–2001 m. – Lietuvos demokratinės darbo partijos tarybos narys, 2001–2005 m. – Lietuvos socialdemokratų partijos tarybos narys ir jos garbės narys. 1959–1980 m. – LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas, 1979–1989 m. – TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas. Sąjūdžio remiamas 1989–1990 m. vėl buvo išrinktas TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatu. 1989–1990 m. – savarankiškos

Lietuvos komunistų partijos narys. 1992–1996 m. – Lietuvos Respublikos Seimo narys (Lietuvos demokratinės darbo partijos frakcija).

Būdamas Vilniaus universiteto rektoriumi rūpinosi, kad universitetas išliktų lietuviškas, suorganizavo universiteto 400 metų sukakties minėjimą. Jo dėka suremontuoti senieji universiteto rūmai, pradėtas statyti universiteto miestelis Saulėtekio alėjoje, atgauta ir restauruota Šv. Jonų bažnyčia, įkurtas botanikos sodas Kairėnuose.

Tikimybių ir skaičių teorijos Lietuvos mokyklos kūrėjas ir vadovas. Svarbiausios tyrimų sritys: metrinė, algebrinė ir tikimybinė skaičių teorija, matematikos istorija Lietuvoje. Veikalai: „Tikimybiniai metodai skaičių teorijoje“ buvo išleistas kelis kartus (1959 ir 1962, rusų kalba; 1964, 1968, 1978, 1992, 1997, anglų kalba), „Olimpiadinis matematikos uždavinynas su sprendimais“ (su kitais, 1962 ir 1972), „Antanas Baranauskas ir matematika“ (2001), „Vilniaus universiteto istorija“ (3 t., 1976–1979 lietuvių kalba, t. 1 rusų ir anglų kalbomis). Jonas Kubilius yra knygų ciklo „Iš Lietuvos matematikos istorijos“ autorius ir vienas iš redaktorių, vadovėlių „Realaus kintamojo funkcijų teorija“ (1970), „Tikimybių teorija ir matematinė statistika“ (1980, 1996), „Ribinės teoremos“ (1998), 4 uždavinynų autorius. Paskelbė daugiau kaip 1000 straipsnių. „Matematikos terminų žodyno“ (1994) redaktorius ir autorių kolektyvo pirmininkas.

J. Kubiliui buvo paskirta LTSR valstybinė premija (1958, 1981 m. su kitais), 1993 m. apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžiumi. 2006 m. jam suteiktas Vilniaus miesto, 2009 m. – Jurbarko rajono savivaldybės garbės piliečio vardas. Greiswaldo (1981), Karolio (Praha, 1982), Latvijos (1989), Zalcburgo (1992) universitetų garbės daktaras. Lietuvos mokslų akademijoje įsteigta Jono Kubiliaus vardo premija skiriama už nuopelnus matematikos srityje.

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus
vyriausioji specialistė Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

LMA archyvas, asmens byla.
Manstavičius, Eugenijus. Jonas Kubilius. Visuotinė lietuvių enciklopedija.
Nuotrauka iš www.vle.lt